

Формування лідерських якостей студентів як відповідь на виклики сучасності

В.П.РЕШЕТИЛО, д-р екон. наук

Харківська національна академія міського господарства

Особливість ери знань полягає в тому, що збирання даних і використання інтелекту людей для перетворення цих даних у цінні знання повинні тривати безперервно і здійснюватися на кумулятивній основі. Модель Г.Форда проіснувала практично незмінною майже 20 років. Сьогодні унікальні інновації існують в такому статусі приблизно секунду. Відразу на зміну їм приходиться щось новіше і поліпшене. Таким чином, викликом для лідерів є проектування і створення організацій, в яких щодня все стає кращим і кожен стає розумнішим. Майбутнє належить працівникам і компаніям, які постійно навчаються. У міру глибшого проникнення економіки знань у суспільство, організації, які постійно навчаються, діставатимуть все більші конкурентні переваги. Але розвиток таких організацій неможливий без існування у них лідера, який не лише вчить інших, але й постійно навчається сам. Лідер повинен весь час знаходитися в процесі спілкування, взаємодії з іншими людьми, виходити назовні, щоб подивитися і вислухати нові ідеї. Необхідно підкреслити, що лідерство не можна розглядати як досягнення формальної влади, як здатність керувати ситуацією при допомозі наказів. Тому управління і лідерство принципово розрізняються. Якщо завдання управлінця – здолати труднощі сьогоdnішнього дня, то задача лідера – бути сконцентрованим на майбутнє, орієнтуватися на довгострокові перспективи. Важливе завдання лідера – формування синергетичних ефектів спільної діяльності через використання принципів, правил і процедур прийняття колективних рішень і дій. Таким чином, формування лідерських якостей майбутніх фахівців є не просто задекларованою метою вищої школи, але й об'єктивною необхідністю сучасного економічного розвитку в епоху економіки знань.

В основі розвитку сучасного суспільства в цілому також лежить активність індивідів, що мають якості лідера. Лідер – це людина, яка бере на себе ініціативу, управляє процесами, володіє ідеями і постійно створює щось нове. Сучасне лідерство направлене на створення самоорганізаційних процесів в групі або організації. Лідерство розглядається як рушійна сила прогресу, як каталізатор змін, як здатність впливати на індивідумів або групи людей, поєднуючи їх єдиною метою. Найважливішою функцією лідера є перетворення мети в реальність, здатність мобілізувати всіх для досягнення загального успіху, це бачення перспектив і шляхів їх досягнення. Лідерство в студентському

середовищі може існувати в наступних формах: 1) *мегалідерство* – створення суспільних рухів серед молоді, активна взаємодія із існуючими рухами, партіями та суспільними організаціями; 2) *макролідерство* – створення певного самоорганізаційного студентського середовища на рівні вузу або факультету; 3) *мікролідерство* – вплив на створення ефективного середовища, певної атмосфери в групі, направленої на виникнення прагнень у студентів до кооперації, взаємодопомоги, спільного виконання поставлених завдань; 4) *індивідуальне лідерство*, яке виникає на основі так званого *емоційного інтелекту*, що включає в себе самосвідомість, самоконтроль, мотивацію, емпатію (вміння поставити себе на місце іншого) і соціалізацію (навички роботи з людьми).

Лідерство реалізується через використання таких соціальних інститутів, як форуми, арени та суди. Під *форумами* розуміються публічні слухання, дебати на телебаченні та в пресі, конференції, дискусійні клуби, на яких виявляються основні конфліктні ситуації, невирішені питання та проблеми. Прикладами *арен* можуть бути законодавчі органи, місцеві органи самоуправління, виконавчі комітети, органи студентського самоуправління, на яких приймаються і реалізуються певні рішення. В *судах* оцінюється правомочність рішень і дій з метою вирішення конфліктів. Функція лідера полягає в тому, щоб в силу необхідності використати силу судової влади для захисту прав студентів, для реалізації етичних принципів розвитку суспільства, посилення дії законів та норм.